

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การล่วงละเมิดทางเพศในเด็กวัยรุ่น เป็นการกระทำต่อเด็กวัยรุ่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เด็กเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการทางเพศ โดยที่เด็กไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเข้าใจ การกระทำนั้นหรือตกลงยินยอมโดยใช้กำลังบังคับ ข่มขู่ หรือชักชวน โดยให้สิ่งตอบแทน (Finkelhor & Korbin อ้างใน เบลจพร ปัญญาขง, 2543) การล่วงละเมิดทางเพศในเด็กวัยรุ่นเป็น ปัญหาสังคมที่มีความสำคัญ (วัชร อੰนาค และอัมพร เบลจพลพิทักษ์, 2544) จากการศึกษาใน ต่างประเทศขององค์การอนามัยโลกรายงานว่า การถูกทำร้ายและการใช้ความรุนแรง เป็นภาระ คำนวณค่าใช้จ่ายทางสุขภาพทั่วโลก ทำให้มีประชากรเสียชีวิตปีละ 79,000 รายหรือประมาณ 0.1 % ทั่วโลก มีผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็กเป็นจำนวนมากกว่า 800 ล้านรายทั่วโลก และในจำนวนนี้ เป็นผู้ที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรากว่า 500 ล้านคน (WHO อ้างใน รายงานการประชุมเรื่องความรุนแรง กับสุขภาพในประเทศไทย, 2548) สำหรับในประเทศไทย จากการประเมินปัญหาการถูกทำร้ายและ ความรุนแรงในประเทศไทยพบว่า จากสถิติการถูกทำร้ายในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ "ศูนย์พึ่งได้" ในโรงพยาบาลของรัฐบาล 97 แห่ง ของกระทรวงสาธารณสุข ในปีพ.ศ. 2548 มีทั้งหมด 10,241 ราย ซึ่งพบว่าความรุนแรงที่กระทำมากที่สุดคือ การล่วงละเมิดทางเพศ 4,944 ราย หรือประมาณ 49 % และเป็นเด็กเพศหญิงร้อยละ 97 (พินิจ จารุสมบัติ, 2548) และสถิติปัจจัยที่ เกี่ยวข้องและลักษณะของการถูกทำร้ายในเด็กและสตรี ที่เข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาลศูนย์ 7 แห่งพบว่า ช่วงอายุที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุดคือ อายุระหว่าง 11-19 ปี (นิภาพรรณ สฤทธิ์อภิรักษ์, วันสสนันท์ รุจิวิวัฒน์, พิภพ โคว์ถาวร และวณิ ทองห่อ, 2548) จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กมีจำนวนมากและส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในเด็กวัยรุ่นและใน เพศหญิง

จากการศึกษาการล่วงละเมิดทางเพศในเด็กวัยรุ่นพบว่า การล่วงละเมิดทางเพศ ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ผลกระทบต่อตนเอง ของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ พบว่ามีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางร่างกาย พบว่าผู้ถูก ล่วงละเมิดทางเพศจะมีการบาดเจ็บตามร่างกายและอวัยวะสืบพันธุ์ การติดโรคติดต่อ

ทางเพศสัมพันธ์และระบบทางเดินปัสสาวะ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา (Finkelhor & Korbın อ้างใน เบญจพร ปัญญา, 2543; Krugman, 1990) ทางด้านจิตใจนั้นพบว่า ในระยะเริ่มแรก เด็กวัยรุ่นมีอาการของโรคที่เกิดจากภาวะตึงเครียดภายหลังการได้รับภัยอันตราย (post traumatic stress disorders) มีการเห็นภาพของการถูกล่วงละเมิดทางเพศซ้ำๆ (flashback) แสดงออกทางอาการวิตกกังวล ตื่นตัวมากผิดปกติ นอนไม่หลับ ผื่นร้าย อาการต่างๆ เหล่านี้จะนำไปสู่ความรู้สึกสูญเสีย และรู้สึกว่างเปล่า รู้สึกว่าร่างกายตัวเองป่วย (ไพรัตน์ พฤษชาติคุณากร, 2544; Beitchmam, Zucker, Hood, deCosta & Akman, 1991; Hobbs, Hanks & Wynne, 1999) เด็กวัยรุ่นอาจมีพฤติกรรม การแสดงออกไม่เหมาะสม ได้แก่ มีพฤติกรรมก้าวร้าว (Finkelhor & Browne, 1986) มีพฤติกรรมทางเพศผิดปกติ อาจนำไปสู่การยืมอวัยวะทางเพศได้ (Silbert & Pines, 1981) มีพฤติกรรม แยกตัวจากสังคม เด็กมักจะขาดเรียน มีปัญหาทางการเรียน (Finkelhor & Browne, 1986) ในระยะยาวพบว่าเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะมีความรู้สึกกลัวและความวิตกกังวล (fear and anxiety) ซึ่งเป็นความกลัวต่อสถานการณ์ที่ฝังใจในอดีต (traumatophobia) (Rado อ้างใน มัทนีย์ บุรณเขตต์, 2532) บางรายพบว่ามีภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมฆ่าตัวตายร่วมด้วย (depression and suicide) และเนื่องจากวัยนี้มีการพัฒนาอัตมโนทัศน์แห่งตน (Rosenberg, 1979) จึงส่งผลให้เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง (Finkelhor & Browne, 1986) ทางด้านครอบครัว และสังคมนั้น การที่มีสมาชิกในครอบครัวถูกล่วงละเมิดทางเพศ ส่งผลทางด้านอารมณ์และจิตใจของบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างมาก แสดงออกทางความรู้สึกวิตกกังวล โกรธ เศร้าและสิ้นหวัง และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าสมาชิกในครอบครัวจะมีความอับอายในปัญหาต้องย้ายถิ่นฐานจากภูมิลำเนาเดิมและต้องประกอบอาชีพใหม่ (วัชร อੰนนาท และ อัมพร เบญจพลพิทักษ์, 2544) จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเด็กวัยรุ่นได้ก่อให้เกิดผลกระทบ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ครอบครัวและสังคมของเด็กวัยรุ่นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งมีการพัฒนาเกิดขึ้นในช่วงวัยนี้

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเอง ตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคลในเรื่อง การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การปฏิบัติตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัว (Rosenberg อ้างใน เสาวภา วิชิตวาทย์, 2534) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการพื้นฐานของชีวิต ประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ความต้องการการยกย่องและนับถือ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เพียงพอ จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจและการสนับสนุนจาก

ครอบครัวและสังคมที่ดี เด็กวัยรุ่นจะมีรูปแบบที่ดีในการพัฒนาอัตมโนทัศน์แห่งตน นำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่เข้มแข็ง (ปรียารัตน์ จิระพงษ์สุวรรณ, 2540) ในอีกด้านหนึ่ง เด็กวัยรุ่นที่ถูกทอดทิ้ง ซึ่งมีปัญหาทางร่างกาย อารมณ์ เกิดการบาดแผลทางจิตใจที่ทำให้เกิดการสับสนไม่แน่ใจในตนเอง (Rew, 2002) ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้ เช่นเดียวกับเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กวัยรุ่นรู้สึกต่อตนเองว่า การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ทำให้ร่างกายของตนเองเป็นของชำรุดเสียหายแตกต่างจากเด็กวัยรุ่นคนอื่น มองตนเองไร้ค่า เป็นเรื่องที่น่าอับอาย ครอบครัวและสังคมไม่ยอมรับ ส่งผลให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลงได้ (Finkelhor & Browne, 1986) ซึ่งจากผลการศึกษาของเบน โทวิม (Bentovim, 1988) พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีการสูญเสียความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แสดงออกโดยการไม่สนใจตนเอง แยกตัว และการล้มเหลวในการเรียน และจากการศึกษาของพุทธชาติ ชูเชิด (2543) พบว่าผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มีความรู้สึกหมกมุ่นวิตกกังวล มีอารมณ์เศร้า ทุกข์ทรมานและเจ็บปวด รู้สึกว่าการถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นตราบาป สูญเสียความมั่นใจในตนเอง และการช่วยเหลือที่ต้องการคือการแก้ไขความรู้สึกไร้คุณค่าและสร้างความมั่นใจในตนเอง

ดังนั้นการดูแลฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพมีความจำเป็นสำหรับเด็กวัยรุ่นซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อช่วยให้พวกเขามีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีแรงจูงใจในการปรับตัว เรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหาและกล้าเผชิญชีวิตต่อไปได้ (นาตยา วงศ์เหล็กภัย, 2535; Erikson, 1968) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 1) กิจกรรมที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น การฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (สุกัญญา พิระวรรณกุล, 2541) โปรแกรมกลุ่มการช่วยเหลือทางจิตใจ (เอื้อจิต จิตติวุฒิการ, 2546) 2) กิจกรรมที่มุ่งให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในคุณค่าของตนเอง เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล (ดวงกมล พึ่งประเสริฐ, 2534) และศิลปะบำบัด (Brooke, 1995) เป็นต้น

ศิลปะบำบัด (Brooke, 1995) เป็นกระบวนการช่วยเหลือโดยการสื่อสารผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกี่ยวกับความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจครอบครัวของตนเอง เกิดการยอมรับตนเองตามความเป็นจริง ปลดปล่อยความรู้สึกที่ไม่ดี สร้างความรู้สึกที่ดีแทนที่ สร้างเสริมพลังอำนาจภายใน ทำให้สามารถควบคุมตนเองและสามารถเผชิญกับความรู้สึกต่างๆ ได้ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ (Brooke, 1995) กระบวนการของศิลปะบำบัดตอบสนองการพัฒนาการทางด้านต่างๆ ทั้งทางอารมณ์ สังคม ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง ด้านความรู้ ทักษะคติ ความสนใจและความสามารถ (ศิริณี พวุฒิ,

2543) ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเอง เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและเกิดความรู้สึกนับถือตนเอง นำไปสู่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ (อุมพพร ตรีงคสมบัติ, 2537) ศิลปะบำบัดจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในเด็กวัยรุ่น ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

การถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นประสบการณ์ที่ไม่สามารถบอกเล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและ ผลกระทบออกเป็นคำพูดโดยตรง ศิลปะบำบัดจึงเป็นการช่วยเหลือที่เหมาะสมในการสื่อสารและการแสดงออก เนื่องจากศิลปะเป็นการสื่อสารที่ไม่คุกคามและสร้างความรู้สึกปลอดภัยต่อเด็กวัยรุ่น ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Pifalo, 2005) และยังเป็นรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Offer & Boxer, 1991) การใช้ศิลปะบำบัดจะทำให้เด็กวัยรุ่นจะรู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนาน ค่อยๆ เข้าถึงปัญหา เปิดโอกาสให้เกิดการเปิดเผยตัวเอง (self disclosure) (Goodwin & Talwar, 1989) ซึ่ง จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการควบคุมตนเอง ความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และ สร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Tillitski, 1990) โดยผ่านขั้นตอนศิลปะบำบัดตามแนวคิดศิลปะบำบัด ของบรูค (Brooke, 1995) 8 ขั้นตอน ได้แก่ การแนะนำตนเอง (introduction/warm-up exercise) การฉายภาพตนเอง (self-portraits) การฉายภาพครอบครัว (family-portraits) การวาดฝัน (drawing dream) การปลดปล่อยสิ่งที่ไม่ดี (letting the monsters out) การวาดในสิ่งที่ปรารถนา (drawing wishes) และการเรียนรู้อย่างอิสระ (free collage) และบทส่งท้าย (last session) ซึ่งขั้นตอน ศิลปะบำบัดเหล่านี้จะทำให้เด็กวัยรุ่นเข้าใจตนเอง เข้าใจครอบครัวของตนเอง เกิดการยอมรับตนเอง ตามความเป็นจริง ปลดปล่อยความรู้สึกที่ไม่ดี สามารถควบคุมตนเองทำให้มองเห็นแนวทาง แก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับความรู้สึกต่างๆ มีความหวัง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของ ตนเอง ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นเกิดการยอมรับนับถือตนเอง และทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่า รับรู้ถึง ความสัมพันธ์ของตนเองกับครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เกิดความรู้สึกได้รับการยอมรับนับถือจาก กลุ่มเพื่อน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในครอบครัวและสังคม ซึ่งอาจเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าใน ตนเองได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) จะพบว่าการประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว การปฏิเสธ ตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง ทำให้บุคคลได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัว และ รู้สึกว่าตนเองมีค่าในสังคม ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวอาจจะช่วยให้เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิด ทางเพศมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ และจากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ศิลปะบำบัดใน การเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในกลุ่มเด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในต่างประเทศ พบว่า มีการศึกษาการใช้ศิลปะบำบัดเพื่อเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในเด็กที่ถูกล่วงละเมิด ทางเพศ 8 คน อายุระหว่าง 6-8 ปี เป็นโปรแกรม 20 ขั้นตอน ในเวลา 5 เดือน ผลการศึกษา

รายงานว่าการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น (Corder cited in Brooke, 1995) นอกจากนี้จากการศึกษาของบรูค (Brooke, 1995) การใช้ศิลปะบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองในผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยใช้โปรแกรม 8 ขั้นตอนตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในเวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังได้รับศิลปะบำบัดสามารถเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองในผู้หญิงที่ถูกละเมิดทางเพศได้เช่นกัน

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า ศิลปะบำบัดสามารถเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในเด็กวัยรุ่นได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของศิลปะบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในประเทศไทย ได้มีรูปแบบในการเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศได้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศให้ยอมรับตนเองและมีแนวทางแก้ปัญหาเมื่อเกิดภาวะวิกฤติที่เกิดจากความกลัวทำให้เพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและสามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในกลุ่มที่ได้รับศิลปะบำบัดระหว่างก่อนได้รับและภายหลังได้รับศิลปะบำบัด
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศระหว่างกลุ่มที่ได้รับศิลปะบำบัดและกลุ่มที่ไม่ได้รับศิลปะบำบัด

สมมติฐานของการวิจัย

1. เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในภายหลังได้รับศิลปะบำบัด มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับศิลปะบำบัด
2. เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในภายหลังได้รับศิลปะบำบัด มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับศิลปะบำบัด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ชนิดศึกษาสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (two groups pre-post test design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของศิลปบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าของตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์

ศิลปบำบัด หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือโดยการสื่อสารผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกี่ยวกับความรู้สึกของตนเองแบบกลุ่ม โดยมีผู้บำบัดและกระบวนการช่วยเหลือภายในกลุ่มชักจูงให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจครอบครัวของตนเอง เกิดการยอมรับตนเองตามความเป็นจริง ปลดปล่อยความรู้สึกที่ไม่ดี สามารถควบคุมตนเอง มองเห็นแนวทางแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์ต่างๆ มีความหวัง และส่งผลให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดศิลปบำบัดของบรูค (Brooke, 1995) ประกอบด้วยขั้นตอนการบำบัดทั้งหมด 8 ขั้นตอน ได้แก่ การแนะนำตนเอง (introduction/warm-up exercise) การฉายภาพตนเอง (self-portraits) การฉายภาพครอบครัว (family-portraits) การวาดฝัน (drawing dream) การปลดปล่อยสิ่งที่ไม่ดี (letting the monsters out) การวาดโนสิ่งที่ปรารถนา (drawing wishes) และการเรียนรู้อย่างอิสระ (free collage) และบทส่งท้าย (last session)

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเอง ตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคลในเรื่อง การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การปฏิบัติตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัว ตามแนวคิดของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) ประเมินโดยใช้แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg's Self-Esteem Scale) ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดย เสาวภา วิชิตวาทย์ (2534)

เด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง เด็กเพศหญิงอายุระหว่าง 13-18 ปี ที่เข้าพักในมูลนิธิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ถูกกระทำทางเพศที่รวมตั้งแต่การสัมผัสร่างกาย จนถึงขั้น

การข่มขืนกระทำชำเรา โดยการใช้กำลังข่มขู่ บังคับ หลอกล่อหรือชักชวนด้วยสิ่งตอบแทน โดยผู้กระทำอาจเป็นบุคคลภายในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved